

i psychologii – dr Paulina Forma, Uniwersytet w Białymstoku – dr Katarzyna Zimnoch, Bibliotekę Uniwersytecką – mgr Barbara Góra oraz Bibliotekę Raczyńskich w Poznaniu – mgr Alicja Sobańska.

Tematyka sekcji drugiej poświęcona została książce, jako inspiracji – obcowanie z tekstem jako wartością. Moderatorem tego bloku tematycznego była dr Astrid Tokaj. Obrady wzbogacone zostały poprzez aktywne uczestnictwo osób reprezentujących następujące środowiska dydaktyczno-naukowe: Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie, Wydział Nauk Pedagogicznych – dr Katarzyna Pardej, Uniwersytet Warszawski, Wydział Dziennikarstwa, Informacji i Bibliologii – mgr Magdalena Paul, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Studiów Edukacyjnych – dr Ewa Włodarczyk, mgr Tomasz Herman, dr Jolanta Twardowska-Rajewska, dr Astrid Tokaj i mgr Joanna Sikorska, Zespół Szkół Społecznych nr 1 oraz Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Studiów Edukacyjnych reprezentowane były przez mgr Magdalенę Swędrowską.

Podsumowując przebieg konferencji, należy zwrócić uwagę na różnorodność podejmowanych tematów ukazujących wartość książki w życiu człowieka. Formuła konferencji okazała się zajmująca, bowiem treści uznano za użyteczne zarówno w teoretycznym wymiarze, jak i praktycznym. Niezwykle inspirujące wystąpienia stanowią punkt wyjściowy do dalszych rozważań na tym polu dociekań, a dla pracowników Zakładu Pedagogiki Społecznej zachętę do dalszego tworzenia przestrzeni wymiany doświadczeń. Bowiem jak wskazuje Helena Radlińska, książka to „(...) ochocza przenosiciela wartości, [która] dzieląc się swą treścią, wzbogaca innych bez zatruty siebie”.

mgr Paulina Głowacka

Sprawozdanie z Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej „Edukacja – między filozofią a naukami szczegółowymi (z uwzględnieniem sztuk wszelakich)”, Poznań, 24 listopada 2016 roku

24 listopada 2016 roku na Wydziale Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyła się, pod patronatem Dziekan Wydziału, prof. zw. dr hab. Agnieszki Cybal-Michalskiej, ogólnopolska konferencja naukowa zatytułowana *Edukacja – między filozofią a naukami szczegółowymi (z uwzględnieniem sztuk wszelakich)*, zorganizowana przez Zakład Poradnictwa Społecznego, kierowany przez prof. zw. dr hab. Magdalенę Piorunek. Przewodniczącymi komitetu organizacyjnego tej konferencji naukowej byli prof. UAM dr hab. Marek Budajczak oraz prof. UAM dr hab. Artur Jocz. W organizacji tego przedsięwzięcia uczestniczyły także dr Joanna Kozielska, dr Grażyna Teusz, dr Iwona Werner, mgr Aneta Baranowska, dr Agnieszka Skowrońska-Pućka (sekretarz konferencji) oraz mgr Dorota Dolata (sekretarz konferencji).

Współczesna edukacja, będąc fenomenem społecznym, jest wieloraka oraz różnorodna. Stąd ujmowanie jej specyfiki jednowymiarowo byłoby znacznym zawężeniem owej wieloaspektowości. W konsekwencji relacjonowana tu konferencja, ujmując wszechstronnie pro-

blematykę edukacji, wskazała na jej istotne filozoficzne, fundamentalne ugruntowania, jak również na jej związki z naukami szczegółowymi.

Pedagogika, będąc nauką o człowieku, musi być i jest dyscypliną integracyjną i wielowymiarowo ujmującą funkcjonowanie jednostki, zwłaszcza w XXI wieku, nieustannie dokonujących się intensywnych przemian społecznych i kulturowych. Stąd, włączając w jej ramy także filozofię, można dorobek dzisiejszej nauki wykorzystać celem generowania praktycznych wskazówek, służących rozwojowi jednostki, a patrząc holistycznie, w konsekwencji także osób będących z nią w różnorodnych interakcjach.

Omawiana konferencja stała się płaszczyzną wymiany doświadczeń naukowców, których specyfika pracy oscyluje wokół rudymenarnych kwestii z pogranicza pedagogiki oraz filozofii, jako dyscyplin wiedzy permanentnie rozwijających się, dających szansę na wielorakie spojrzenie na rozwój jednostki poddawanej wielu próbom w chaotycznej rzeczywistości XXI wieku, co było też jednym z głównych celów jej organizatorów.

W przedsięwzięciu tym wzięło udział grono zarówno teoretyków, jak i praktyków reprezentujących dziewięć ośrodków akademickich z całej Polski. Umożliwiło to wszechstronną wymianę spostrzeżeń oraz refleksji osób pracujących w różnych miejscach w Polsce, realizujących różnorodne inicjatywy naukowe.

Sesja plenarna rozpoczęła się przywitaniem gości przez przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego, prof. UAM dr. hab. Marka Budajczaka, który poprosił o wygłoszenie słowa wstępnego i oficjalne otwarcie konferencji Patrona tego przedsięwzięcia, Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych, prof. zw. dr. hab. Agnieszkę Cybal-Michalską. Kolejno głos zabrała kierownik Zakładu Poradnictwa Społecznego, prof. zw. dr. hab. Magdalena Piorunek, która, witając przybyłych prelegentów oraz uczestników biernych i odwołując się do tematyki Konferencji, podkreśliła zasadność interdyscyplinarnego ujęcia fenomenu edukacji.

Przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego, prof. UAM dr. hab. Marek Budajczak, nadał kierunek obradom, dokonując wprowadzenia w problematykę konferencji. Prelegent zaprezentował przybyłym gościom mapę nauk o edukacji, która pokazała jedną z możliwych kategoryzacji nauk szczegółowych zajmujących się edukacją oraz ich hierarchizację, wskazując równocześnie na ich holistyczność i wielowymiarowość. Wystąpienie prof. Budajczaka wskazało na walory całościowego ujęcia problematyki edukacji, także z perspektywy takiej refleksji, jaką uprawia się na gruncie filozofii.

W plenarnej części niniejszej konferencji kolejno głos zabrała dr. hab. Małgorzata Kabat (UAM), której wystąpienie dotyczyło problematyki czasu nauczyciela na podłożu trzech refleksji: ujmowania percepcji czasu nauczyciela jako święta, jako odczuwanej codzienności, w której nauczyciel stara się zapanować nad biegunowością edukacyjnych zdarzeń oraz przeciwności przy równoczesnej unifikacji obojętności oraz zaangażowania. Referująca odwołała się do Zygmunta Baumana i jego „niecodziennej codzienności”, do równoważenia czasu codziennego i świętecznego nauczyciela. Podsumowując swoje wystąpienie, dr. hab. Kabat przywołała słowa P.L. Bergera oraz T. Luckmanna, którzy określili funkcjonowanie nauczyciela jako oscylowanie między skrajnościami: tymczasowością i stałością oraz chaosem i gotowymi sekwencjami. W konsekwencji zadaniem nauczyciela powinno być, jeśli odwołamy się ponownie do tezy Zygmunta Baumana, takie gospodarowanie czasem, by był on codzienną niecodziennością dla uczniów, zarówno powtarzalnym schematem, jak również niepowtarzalną przygodą i szkolnym działaniem. Sentencja ta stanowiła podsumowanie wystąpienia

prelegentki i była równoczesnym wstępem do wystąpienia dr. Łukasza Budzicza (Uniwersytet Zielonogórski), którego refleksje dotyczyły problematyki związanej z uwzględnieniem ewolucyjnego kontekstu nauk traktujących o funkcjonowaniu człowieka. Odnosząc się do tematyki konferencji na płaszczyźnie edukacyjnej, mówca zauważył, iż aspekty ewolucyjne mają nie-rzadko zasadnicze znaczenie dla holistycznego rozumienia niektórych zachowań jednostki. Tym samym wskazał, że kwestia funkcjonowania jednostki w płaszczyźnie edukacyjnej nie oscyluje wyłącznie wokół wątków związanych z pedagogiką, filozofią i naukami pokrewnymi, ale także wokół kwestii ewolucji.

Oscylując dalej wokół problematyki związanej z płaszczyzną edukacyjną, tym razem nawiązując do materiałów dydaktycznych będących jednymi z transmiterów informacji w szkole, głos zabrała dr Milena Hadryan (UAM). Jej wystąpienie skoncentrowane zostało na kwestiach związanych z klarownością językową w tekstach, z którymi uczniowie, na różnych szczeblach edukacji szkolnej, się stykają. Autorka poparła przykładami wykorzystanie językoznawczego narzędzia do oceny jasności treści stosowanych w podręcznikach szkolnych, jakim jest Jasnopis.

Nawiązując ponownie do rozważań teoretycznych, dr hab. Sławomir Futyma, kolejny prelegent, swoim przemówieniem przeniósł słuchaczy w świat zagadnień odnoszących się do problematyki zmysłów w edukacji.

Wystąpienie tego prelegenta dało się powiązać z kolejnym, autorstwa prof. UAM dr. hab. Artura Joczka, który swoje spostrzeżenia odniósł do kwestii zła traktowanego szeroko i zakotwiczonego w złożoności procesu wychowania. Kluczowym pytaniem swojego wystąpienia Autor uczynił refleksję: *Jak wychowywać do dobra?*, którą w czasie swojego przemówienia pogłębiał o różne wątki filozoficzne.

Zagadnienia zaprezentowane przez powyższych prelegentów poruszyły kwestię edukacji o wiele różnorodnych wątków tematycznych, nawiązując zarówno do kwestii nauczyciela, jak również uczniów, materiałów dydaktycznych przez nich wykorzystywanych oraz filozoficznych aspektów związanych z wychowaniem jednostki. Omawiane wątki były bardzo różnorodne, równocześnie nawiązujące do podstawowej kwestii – edukacji. W konsekwencji, podczas dyskusji wszyscy uczestnicy konferencji mieli możliwość zadawania pytań prelegentom, jak również zaprezentowania własnych spostrzeżeń i wniosków. Po zamknięciu części plenarnej rozpoczęto obrady w sekcjach.

Moderatorem pierwszej z nich była dr hab. Małgorzata Kabat (UAM), która otwierając tę sekcję zaprosiła do wygłoszenia swojego referatu mgr Ewelinę Czujko-Moszyk (UAM).

Niniejsza prelegentka, nawiązując równocześnie do kwestii pedagogicznych oraz filozoficznych, odwołała się do postaci i tez Johna Deweya – człowieka, który dążył do wykreowania holistycznej wizji filozofii, w tym filozofii wychowania. Autorka referatu odwoływała się do sformułowanych przez niego podstawowych tez, których jądro stanowiło przewyższanie antagonizmów, zauważalnych między innymi w edukacji – w przeciwstawianiu teorii oraz praktyki, umysłu i ciała, poznania i działania. Jedność i ciągłość miały zagwarantować między innymi idee edukacji progresywnej.

Oscylując dalej wokół koncepcji i tez postaci związanych z pedagogiką, po wystąpieniu mgr Czujko-Moszyk (UAM) głos zabrał dr Mariusz Dembiński (UAM), który poruszył kwestię koncepcji podmiotu pedagogicznego. Odwołał się przy tym do zasad konstytutywnych działania oraz myślenia pedagogicznego (wezwał do aktywnej samodzielności oraz ukształ-

calności) opracowanych przez D. Bennera stanowiących źródło omawianej przez prelegenta koncepcji.

Powyższe wystąpienia wskazały na istotność nawiązywania do tez i koncepcji słynnych pedagogów w rozważaniach nad edukacją. Z kolei kolejni prelegenci wskazali na konieczność holistycznego przyjrzenia się pedagogice jako nauce wielowątkowej. Nawiązali przy tym do kwestii związanych z naukami medycznymi.

Wystąpienie dr. Błażeja Kmiecika (Uniwersytet Medyczny w Łodzi), poruszało problematykę oscylującą wokół kwestii biologii i medycyny, ze szczególnym uwzględnieniem bioetyki i praw pacjenta w płaszczyźnie pedagogicznej.

Dr Agata Janaszczuk, dr Katarzyna Leoniuk i dr Krzysztof Sobczak (Gdański Uniwersytet Medyczny) – kolejni prelegenci – nawiązali do jednych z kluczowych procesów, którym poddawana jest każda jednostka – socjalizacji, jednak w kontekście edukacji medycznej. Uściślając, problematyka ich wystąpienia nawiązywała do potencjalnie występujących anomii w kontekście funkcjonowania subkultury socjalizacyjnej kształtującej się w czasie edukacji medycznej.

Wystąpienia kolejnych prelegentów nawiązywały do szeroko pojętej kultury w kontekście zarówno edukacji, jak i filozofii. Mówczyni, dr Julia Kluzowicz (Uniwersytet Jagielloński), odniosła się do animacji kultury osadzonej w subdyscyplinach pedagogiki, a konkretniej problemu statusu jednostki wyspecjalizowanej w jej płaszczyźnie. Podejmując próbę odpowiedzi na pytanie dotyczące tego, jaka nauka powinna dostarczać inspiracji animacji kultury, równocześnie próbowała poddać refleksji kwestię, z czego powinien czerpać wiedzę i doświadczenie animator kultury (z pedagogiki czy nauk artystycznych) oraz czy zawsze będzie musiał tę kwestię rozstrzygać.

Kontynuując wątek problematyki kultury i edukacji, dr Sylwester Zielka (Uniwersytet Gdański) zwrócił uwagę słuchaczy na możliwość dwojakiemu odczytywania sensu edukacji oraz interpretacji odnoszącej się do roli i miejsca kultury w świecie społecznym. Autor wystąpienia wskazał na dwubiegowość odczytywania edukacji: jako narzędzia służącego przygotowaniu do odbioru kultury, a równocześnie jako sposobu na czynne w niej uczestnictwo. Wielowymiarowe spojrzenie na tę kwestię powoduje stosowanie odmiennych ujęć zarówno procesu edukacji oraz celów edukacyjnych, a tym samym osób wychowawcy i wychowanka oraz kultury i jej roli w życiu jednostki. Implikuje to szereg istotnych kwestii rzutujących na postrzeganie jednostki w świecie kultury i edukacji, o których dr Sylwester Zielka wspominał podczas swojego wystąpienia, które zamykało cykl prezentacji niniejszej sekcji i stanowiło zaczątek dalszej ożywionej dyskusji.

Początek części dalszej sekcji I, prowadzonej przez dr hab. Małgorzatę Kabat (UAM), stanowiło kontynuację rozważań poprzednich wątków i równocześnie było wstępem do rozważań kolejnych prelegentów. Mianowicie mgr Adrian Piendel (Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy) – kolejny prelegent – podczas swoich rozważań poruszył kwestię odnoszącą się do zachowania, jak również propagowania bezpieczeństwa kulturowego szanując przy tym tradycję kulturową. Rudymenarną kwestią jego wystąpienia stanowiło stwierdzenie, że każda jednostka znajduje się w dobie kryzysu, rozumianego jako konieczność wyboru wartości, które będą odpowiednie celem zachowania stanu pokoju oraz bezpieczeństwa kulturowego. W konsekwencji, autor ten podjął próbę odpowiedzi na pytanie: *Czy pokoju można nauczać?*

Wystąpienia powyższych prelegentów wskazały na ważność obecności edukacji i pedagogiki także w kulturze rozumianej i rozpatrywanej szeroko – zarówno w kontekście bezpieczeństwa kulturowego, jak również jej korelacji z edukacją będącą narzędziem umożliwiającym czynne uczestnictwo jednostki w kulturze.

Wystąpienia kolejnych prelegentek wskazały na zasadność refleksji nad edukacją na różnych szczeblach.

Nawiązując do nauczania uniwersyteckiego, mgr Monika Łozińska (Uniwersytet Szczeciński) zapoznała słuchaczy z tematyką szeroko pojętego plagiatu występującego w praktykach szkół wyższych. Autorka wskazała na istotność odpowiedniej współpracy administracji, zarówno uczelnianej, jak i rządowej, w skutecznym podejmowaniu działań mających na celu zaniechanie bądź zminimalizowanie praktyki plagiatu wśród studentów. Edukacja przy tym traktowana jest jako środek ku zapobieganiu nieuczciwości studentów i zwiększaniu ich świadomości w płaszczyźnie istotności nie uprawiania plagiatu.

Odwołując się do niższego szczebla edukacji – edukacji szkolnej – prelegentka dr Sylwia Jaskulska (UAM) odniosła się do kwestii kreowania przestrzeni rytualnej w szkole, której, według niej, brakuje we współczesnych placówkach oświatowych, mających za zadanie poszerzać horyzonty myślowe uczniów.

Z wiedzy nawiązującej do edukacji czerpie wiele różnorodnych nauk, jak również zawodów, profesji. Jedną z nich jest coaching, z którym edukacja jest także powiązana. W związku z czym referat kolejnych prelegentek – dr Joanny Kozielskiej (UAM) oraz dr Agnieszki Skowrońskiej-Pućka (UAM) – wyjaśniał problematykę coachingu, pojmowanego jako pogłębione działania profesjonalne.

Powyżej zarysowane wystąpienia wskazują na zasadność dokonywania rozważań odnoszących się do edukacji rozumianej także jako środek służący czemuś bądź komuś. Edukacja bowiem ma charakter interdyscyplinarny i może być wykorzystywana w różnych instytucjach, jak również w różnych profesjach.

Wystąpienia zaprezentowane podczas III, ostatniej już sekcji konferencyjnej, także dotyczyły zagadnień relacji między filozofią a edukacją, w płaszczyźnie zarówno praktyki szkolnej, jak również w teoretycznych rozważaniach. Moderatorem tej sekcji był prof. UAM dr hab. Artur Jocz (UAM), który, otwierając jej obrady, zaprosił do wygłoszenia pierwszego referatu dr hab. Agnieszkę Dodę-Wyszyńską (UAM).

Prezentacja tej autorki dotyczyła kwestii związanych z postrzeganiem specyfiki instytucji, jaką jest szkoła, w kontekście systemów społecznych, a jeszcze dokładniej – heterotopii- czyli miejsca, które zostało wydzielone celem spełnienia określonej funkcji- funkcji edukacyjnej. Centralną kwestię wystąpienia stanowiło pytanie, czy można wyodrębnić specyfikę systemu współczesnej edukacji nie czyniąc z niego heterotopii. Wystąpienie tej prelegentki korelowało z wystąpieniem kolejnego mówcy.

Dr Maciej Kokociński (UAM) wskazał na zagadnienie postrzegania przez młodzież obowiązków szkolnych, które odniósł do powtarzanych badań sondażowych, prowadzonych od 1989 roku wśród uczniów szkół podstawowych oraz średnich. Autor wystąpienia zwrócił uwagę na czynniki, które różnicują postawy młodzieży wobec obowiązków szkolnych. W konsekwencji, rozważania tego mówcy wskazały na zasadność przyjrzenia się edukacji nie tylko ze strony badawczej, naukowej, ale również z płaszczyzny jej percepcji przez młodzież – osoby, które są jej podmiotami.

W dalszej części obrad tej sekcji, również do kwestii praktycznych, odniosła się dr Monika Popow (UAM), która, na bazie własnych doświadczeń oraz refleksji, nawiązała do wykorzystywania w badaniach pedagogicznych dorobku nauk o języku. Autorka wystąpienia przy użyciu pojęcia dyskursu przyjęła, że otaczająca nas rzeczywistość konstruowana jest „przez” język oraz „w” języku. Dr Monika Popow, dokonując syntetyzującego ujęcia odwołała się do teorii oraz koncepcji wielu badaczy, by wykazać w ten sposób potrzebę interdyscyplinarności ujmowania badanej rzeczywistości oraz jej językowego konstruowania, wskazując na wnioski dla pedagogik wynikające z tego faktu.

Tę sekcję oraz całość konferencyjnych prezentacji zakończyło wystąpienie mgr. Roberta Szewczyka (Uniwersytet Opolski), który wskazał na pedagogiczną koncepcję Carla Rogersa, na bazie której odniósł się do kwestii tego, czy nauczanie może obejmować tak uczucia, jak i idee. Autor zarysował sylwetkę oraz przedstawił podstawowe postulaty Carla Rogersa, by móc odnieść się do jego zamysłu łączenia klasycznej edukacji, rozumianej jako instruowanie, z nauczaniem afektywno-doświadczeniowym, co mogłoby pomóc w polepszeniu jakości i procesu nauczania–uczenia się. Wystąpienie tego prelegenta było równocześnie podsumowaniem obrad, podczas których wskazano na interdyscyplinarność edukacji, traktowanej zarówno w płaszczyźnie stricte teoretycznej, jak również praktycznej. Prelegenci, nawiązując zarówno do systemu szkolnego i związanych z tym podmiotów w nim uczestniczących, jak również do zasadności odwoływania się do badań i koncepcji, też wybitnych pedagogów, wskazali na potrzebę holistycznego ujęcia edukacji.

W omawianej konferencji wzięło w niej udział wielu teoretyków i praktyków, których spostrzeżenia i wiedza odnoszące się do problematyki edukacji w płaszczyźnie filozofii oraz tytułowych sztuk „wszelakich”, pozwoliły na pogłębienie poruszanej tematyki oraz wykreowanie nowych spostrzeżeń. Godnym podkreślenia jest fakt, że w konferencji tej wzięli udział uczestnicy z kilku ośrodków naukowych w Polsce, reprezentujący różne nauki szczegółowe. W konsekwencji, ich wystąpienia, stanowiły mozaikę różnorodnych refleksji, zachęcających do podejmowania dalszych poszukiwań naukowych, jak również praktycznych rozwiązań w dziedzinie edukacji.

mgr Dorota Dolata